

Juni 2013

SNS ANALYS

nr11

Privata aktörer inom arbetsförmedling och rehabilitering

UTVÄRDERING AV ALTERNATIVA UTFÖRARE. Arbetsförmedlingen har, av bland annat Riksrevisionen, kritiserats för låg produktivitet och bristande effektivitet. År 2007 inleddes försök med privata utförare som komplement till Arbetsförmedlingens egen verksamhet. Det privata inslaget har därefter successivt ökat. Under 2012 levererade privata aktörer tjänster till 121 000 deltagare. Forskning om effekterna av att introducera alternativa utförare har dock saknats. Två aktuella svenska studier som presenteras och diskuteras här bidrar till ökad kunskap på området.

INGA ÖVERGRIPANDE SKILLNADER. De två studierna handlar om försök att använda privat arbetsförmedling respektive arbetslivsinriktad rehabilitering riktade till personer som befinner sig förhållandevis långt från arbetsmarknaden. Studierna ger inget stöd för några tydliga skillnader mellan hur väl privata aktörer och Arbetsförmedlingen lyckas med dessa uppgifter.

OLIKA ARBETSSÄTT. Ett motiv till att introducera privata aktörer är förhoppningen att det ska leda till innovation. En av studierna visar att det fanns skillnader i arbetsätt. De privata utförarna hade tätare kontakt med sina deltagare än vad Arbetsförmedlingen hade. Deltagarna hos privata utförare var också nöjdare med tjänsten.

RANDOMISERADE FÄLT EXPERIMENT. Försöksverksamheterna var utformade som fältexperiment. Deltagarna fördelades slumpvis i två grupper: en som fick hjälp av privata aktörer och en kontrollgrupp som var kvar hos Arbetsförmedlingen. Det gör att grupperna kan jämföras och säkrare slutsatser dras om eventuella skillnader. Sådana upplägg är utmärkt för att utvärdera politiska reformer, inte minst inom olika välfärdsområden.

FÖRFATTARE

Richard Öhrvall är fil. mag. i statsvetenskap och arbetar sedan februari 2013 vid Institutet för Näringslivsforskning inom ramen för forskningsprogrammet *Från välfärdsstat till välfärdsamhälle*. E-post: richard.ohrvall@ifn.se

SNS ANALYS En stor del av den forskning som bedrivs är vid sin publicering anpassad för vetenskapliga tidskrifter. Artiklarna är ofta teoretiska och inomvetenskapligt specialiserade. Det finns emellertid mycket forskning, framför allt empirisk och policyrelevant sådan, som är intressant för en bredare krets. Målet med SNS Analys är att göra denna forskning tillgänglig för beslutsfattare i politik, näringsliv och offentlig förvaltning och bidra till att forskningen når ut i medierna. Finansiellt bidrag har erhållits från Jan Wallanders och Tom Hedelius Stiftelse. Författarna svarar helt och hållet för analys, slutsatser och förslag.

Några tydliga och avgörande skillnader mellan privata och offentliga aktörer står inte att finna.

Kostnaden för arbetsmarknadspolitiken utgör en av de största posterna i statsbudgeten (närmare 67 miljarder kronor i 2013 års budget). Den generella målsättningen är att öka sysselsättningen och förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Detta är bland annat tänkt att ske genom olika åtgärder för att förbättra matchningen mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft. Men det handlar också om insatser för att hjälpa personer som av olika skäl har svårt att komma in på arbetsmarknaden. En angelägen fråga är hur verksamheten på bästa sätt ska organiseras för att nå målen. Arbetsförmedlingen är den myndighet som har i uppdrag att verkställa den beslutade politiken. På senare år har frågan väckts om myndigheten kan nå bättre resultat genom att i sitt tjänsteutbud komplettera den egna verksamheten med upphandlade tjänster från olika privata aktörer.

I den här skriften presenteras och diskuteras två aktuella studier av försöksverksamhet med privata aktörer inom arbetsmarknadspolitiken område. Båda studierna har genomförts av forskare verksamma vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU (se faktaruta s. 4). Den första studien handlar om att använda privata aktörer för att hjälpa personer som befinner sig relativt långt från arbetsmarknaden att finna arbete. Forskarna bakom den studien är Helge

Benmarker, Erik Grönqvist och Björn Öckert.¹ Den andra studien tar upp försöksverksamhet med arbetslivsinriktad rehabilitering i privat regi och är genomförd av Lisa Laun (tidigare Jönsson) och Peter Skogman Thoursie.² Även i detta fall handlar det om personer långt ifrån arbetsmarknaden.

De försöksverksamheter som studierna analyserar är särskilt värda att lyfta fram på grund av att de har lagts upp som randomiserade fältexperiment (se faktaruta nedan).

Studierna avser olika insatser inom arbetsmarknadspolitiken, men huvudresultaten är likartade: några tydliga och avgörande skillnader mellan privata och offentliga aktörer står inte att finna. Det framträder ändå vissa skillnader som är värda att notera, bland annat skiljde sig de olika aktörernas sätt att planera och genomföra sina insatser åt.

Båda studierna är upplagda så att de jämför de privata utförarnas prestationer med Arbetsförmedlingens. Om Arbetsförmedlingens egen verksamhet påverkas av konkurrensutsättningen undersöks dock inte.

Kritik mot Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen (tidigare Arbetsmarknadsverket, se faktaruta s. 3) har fått

¹ Benmarker, Grönqvist och Öckert (2009, 2013).

² Jönsson och Skogman Thoursie (2012a, 2012b) och Laun och Skogman Thoursie (2013).

Utvärderingsproblem kan undvikas om man genomför en försöksverksamhet i form av ett kontrollerat fältexperiment.

Experimentella fältstudier som utvärderingsmetod

De två försöksverksamheter som presenteras här är utformade som randomiserade fältexperiment. De personer som ingår i försöken har slumpmässigt delats in i två grupper. Den ena gruppen fick hjälp av privata aktörer, vilket gör att den kan ses som en experimentgrupp. Den andra gruppen fick traditionell hjälp av Arbetsförmedlingen och utgör på så vis en kontrollgrupp. Eftersom fördelningen till dessa grupper har skett slumpmässigt och antalet personer i varje grupp är tillräckligt stort, går det att uppskatta insatsernas effekt genom att jämföra utfallen i de två grupperna.

Ofta när en politisk åtgärd genomförs eller

en ny insats introduceras när den alla berörda samtidigt. Då är det svårt att utvärdera vad som är effekten av själva åtgärden, eftersom det inte går att veta vad som skulle ha hänt om förändringen inte hade genomförts. Det går naturligtvis att jämföra med hur det såg ut tidigare, men ofta sker flera förändringar av olika slag samtidigt och det blir därför vanskligt att mäta effekter. Sådana utvärderingsproblem kan undvikas om man genomför en försöksverksamhet i form av ett kontrollerat fältexperiment. För en översikt av fältexperiment inom andra välfärdsområden, se exempelvis Daunfeldt och Fölster (2013).

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form bildades 2008. Alla lokala arbetsförmedlingskontor blev direkt underställda den nya samlade myndigheten, som ersatte Arbetsmarknadsverket (AMV). AMV hade omfattat chefsmyndigheten Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och de 21 länsarbetsnämnderna. Länsarbetsnämnderna avvecklades. Avsikten var att centraliseringen skulle underlätta styrningen av verksamheten.

Arbetsförmedlingen ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Arbetsförmedlingens huvuduppgift är att sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. I uppdraget ingår att prioritera hjälp till arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen ska också underrätta arbetslöshetskassan om den arbetssökande inte uppfyller villkoren för att erhålla ersättning. Myndigheten har 320 lokala arbetsförmedlingar och omkring 12 500 anställda.

utstå kritik för låg produktivitet. I en rapport från Riksrevisionen som publicerades 2006 konstaterades att inget tydde på att de lokala arbetsförmedlingarnas förmåga att matcha arbetslösa med tillgängliga arbeten hade förbättrats under de senaste årtiondena.³ Produktivitetsutvecklingen bedömdes vara svag eller till och med sjunkande sett över längre tid och effektiviteten betecknades som låg. Dessutom konstaterades det att det fanns betydande skillnader i effektivitet mellan olika arbetsförmedlingskontor, vilket sågs som ett tecken på att det fanns utrymme för förbättringar. I rapporten konstaterades också att de flesta lediga tjänster på arbetsmarknaden tillsätts utan inblandning från någon arbetsförmedlare. I förhållande till hur situationen såg ut i början av 1990-talet har arbetsförmedlingarnas betydelse för matchningsprocessen minskat.

Slutsatsen i Riksrevisionens rapport var att bristerna i Arbetsförmedlingens verksamhet var så pass omfattande att regeringen borde göra en genomgripande översyn. Det påpekades även i rapporten att arbetsförmedling i en del andra OECD-länder har börjat konkurreras ut och att det finns vissa studier som tyder på att det kan ge effektivitetsvinster.

Argument för och mot privata aktörer

Huvudargumenten för att introducera privata aktörer inom den offentligt finansierade arbets-

förmedlingen är att de kan vara effektivare och att konkurrensen kan få alla aktörer att nå bättre resultat. Tanken är att de privata aktörerna har en starkare strävan efter att minska sina kostnader då det kan generera vinst eller skapa möjligheter till att utöka verksamheten. Ett annat argument är att de privata aktörerna kan bidra till innovationer. Konkurrensen kan också ha en effekt på den offentliga arbetsförmedlingen, som får någon att jämföra sig med och ta intryck av. För att kunskapsutbyte om arbets-sätt ska fungera väl krävs dock en öppenhet som kan stå i kontrast mot privata aktörers intressen. Ytterligare ett motiv till att introducera privata aktörer inom arbetsmarknadspolitiken är att dessa kan ha större möjligheter till specialisering, vilket exempelvis kan innebära mer skräddarsydda tjänster för specifika grupper och marknader.

I debatten brukar även en rad argument mot privata aktörer föras fram: exempelvis ökade kostnader för upphandling av tjänster, svårigheter att följa upp att ingångna avtal följs och risker för att verksamhetens kvalitet försämras. En allmän uppfattning är att det finns särskilda svårigheter när det gäller att skapa en marknad som är offentligt finansierad men innehåller privata aktörer. Det handlar bland annat om hur olika tjänster ska prissättas och inte minst om hur kvaliteten i de utförda tjänsterna ska mätas.

Utöver dessa argument finns även såda-

Produktivitetsutvecklingen bedömdes vara svag eller till och med sjunkande sett över längre tid och effektiviteten betecknades som låg.

³ Riksrevisionen (2006).

na som är mer principiella och som tydligare vilar på en ideologisk grund. Det kan å ena sidan vara argument för att valfrihet är något positivt i sig oavsett effektivitet. Å andra sidan finns det debattörer som menar att skattemedel inte ska kunna gå till privata välfärdsföretag i form av vinster.

En försöksverksamhet med privata aktörer inleddes 2007.

Det finns en generell brist på utvärdering av de reformer som har gjorts inom den svenska välfärden.

Introduktion av privata utförare

Efter regeringsskiftet 2006 satte Alliansen ett tydligt mål om att öka de privata inslagen inom arbetsmarknadsområdet. Målet nämndes redan i regeringsförklaringen och konkretiserades därefter i regeringens första budgetproposition. Som ett ytterligare led i denna förändring fick dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen i regleringsbrevet för budgetåret 2007 i uppdrag att mer aktivt använda privata, så kallade kompletterande, aktörer. Det uttalade syftet var att förbättra matchningen och motverka de arbetssökandes utanförskap. Målet var att minst 30 procent av de arbetssökande skulle få hjälp av sådana kompletterande aktörer.

En försöksverksamhet med privata aktörer inleddes 2007. Därefter utökades verksamheten under 2008 och blev en del i Arbetsförmedlingens ordinarie tjänsteutbud. Under 2012 hade Arbetsförmedlingen avtal med 796 privata aktörer, vilka levererade kompletterande förmedlingstjänster till drygt 121 000 deltagare. Bland leverantörerna finns allt ifrån enmansföretag till stora koncerner. Av företagen kunde 72 procent klassas som mikroföretag med SCB:s terminologi, det vill säga med färre än 10 anställda.⁴

Det är inte unikt för Sverige att använda

privata aktörer inom den offentligt finansierade arbetsmarknadspolitiken. Många OECD-länder använder såväl vinstsyftande som ideella aktörer. Danmark började redan 2002 att införa privata alternativ inom arbetsförmedlingen. I Tyskland har man valt en form av kundvalsystem där den arbetssökande själv väljer utförare och pengarna följer med den arbetssökande. Vanligare är dock att det offentliga upphandlar tjänster från olika privata aktörer och att dessa tjänster sedan erbjuds de arbetssökande.⁵

Utvärdering av arbetsmarknadspolitik

Det finns en generell brist på utvärdering av de reformer som har gjorts inom den svenska välfärden. Detta var ett av huvudresultaten från antologin *Konkurrensens konsekvenser* som SNS gav ut 2011, och det gäller även arbetsmarknadspolitiken.⁶ Samtidigt finns det utvärderingar värda att lyfta fram, exempelvis de två studier från IFAU som presenteras här.

IFAU publicerar löpande analyser av arbetsmarknadspolitik och arbetsmarknadens funktionssätt. På senare tid har man bland annat utvärderat den jobbcoachning, i privat och egen regi, som Arbetsförmedlingen använder sig av. Jobbcoachen är tänkt att vara ett extra stöd som ska komplettera arbetsförmedlarens insatser. De arbetssökande som erbjuds jobbcoacher ska vara redo att ta ett arbete, men vara i behov av stöd för att förbättra sitt jobsökande.

IFAU:s studie av jobbcoacher visar inte några större skillnader i sysselsättningseffekter för deltagare hos kompletterande aktörer respektive hos Arbetsförmedlingen. Det bör också nämnas att studiens resultat är att jobbcoach-

⁴ Arbetsförmedlingen (2013a).

⁵ Lundin (2011).

⁶ Hartman (2011).

IFAU publicerar löpande analyser av arbetsmarknadspolitik och arbetsmarknadens funktions-sätt.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet. IFAU har i uppdrag att främja, stödja och genomföra

vetenskapliga utvärderingar. Utvärderingarna är inriktade på effekter av arbetsmarknadspolitik, utbildning, och socialförsäkringar samt arbetsmarknadens funktionssätt.

ning som åtgärd inte tycks påverka möjligheten att få ett bestående arbete, oavsett vilken typ av aktör som utför tjänsten.⁷ I studien ingick även en uppföljande enkätundersökning. Den visade att deltagarna hos kompletterande aktörer i genomsnitt var nöjdare än de som deltog i Arbetsförmedlingens interna coachverksamhet. Studien om jobbcacher var dock inte upplagd som ett fältexperiment med experimentgrupp och kontrollgrupp. Som nämndes tidigare ger sådana fältexperiment oftast bättre underlag för utvärdering. Att de två studier som är i fokus i den här skriften är upplagda på just det sättet gör dem därför extra intressanta.

Studie 1: Privata utförare inom arbetsförmedling

I juli 2007 inledde Arbetsförmedlingen en försöksverksamhet med kompletterande aktörer vid arbetsförmedlingarna i Skåne, Östergötland och Västernorrland.⁸ Tre specifika målgrupper ingick i försöksverksamheten: personer med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga, långtidsarbetslösa utrikes födda personer samt långtidsarbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år.

För att ingå i försöket skulle de arbetssökande bedömas vara matchningsbara. De skul-

le med andra ord ha yrken och utbildningar som ansågs vara gångbara på arbetsmarknaden och därför inte vara i behov av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Annorlunda uttryckt var de utvalda personerna sådana som ansågs ha möjligheter att få arbete, men som samtidigt bedömdes ha svårigheter att nå ut på arbetsmarknaden och därför var i behov av individuellt stöd.

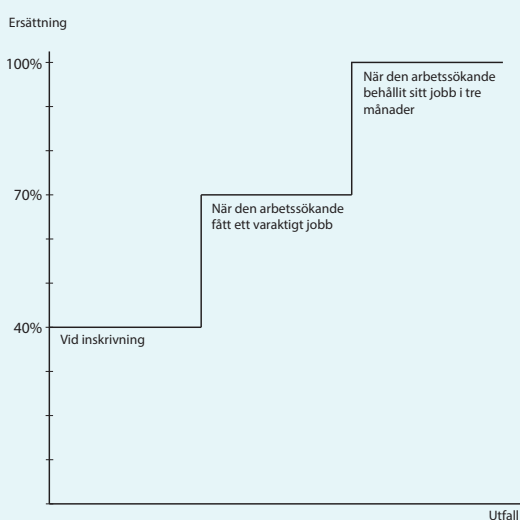
Med långtidsarbetslösa avsågs bland utrikes födda de som varit arbetslösa i mer än sex månader och bland ungdomar de som varit arbetslösa i mer än tre månader. Det visade sig dock att Arbetsförmedlingen hade problem med att finna tillräckligt många som uppfyllde villkoren för att vara med i försöksverksamheten, vilket gjorde att man efter att försöket inletts beslöt att ändra kravet på långtidsarbetslöshet bland ungdomar och utrikes födda till minst en månads arbetslöshet.

Arbetsförmedlingen valde i samråd med IFAU att slumpmässigt dela in de personer som uppfyllde villkoren för att ingå i försöksverksamheten i en experimentgrupp och en kontrollgrupp. De som hamnade i experimentgruppen erbjöds att gå till en privat aktör, medan de som hamnade i kontrollgruppen fick vara kvar hos Arbetsförmedlingen. Den slumpmässiga fördelningen gör att eventuella skillnader i utfall kan kopplas till om de arbetssökande har fått hjälp av privat eller offentlig aktör.

De som hamnade i experimentgruppen erbjöds att gå till en privat aktör, medan de som hamnade i kontrollgruppen fick vara kvar hos Arbetsförmedlingen.

⁷ Liljeberg, Martinsson och Thelander (2012).

⁸ Försöksverksamheten genomfördes vid arbetsförmedlingar i Malmö, Norrköping samt Sundsvall, Timrå och Härnösand.

Figur 1: Ersättningsmodell studie 1

De privata utförarna kunde maximalt få ett visst belopp per deltagare. Beloppets storlek var baserat på vad respektive utförare hade offererat i upphandlingen och varierade kraftigt mellan olika aktörer, även för samma målgrupp i samma region. I genomsnitt uppgick de potentiella maxbeloppen till 35 500 kronor för funktionshinderade, 27 100 kronor för utrikes födda och 18 600 kronor för ungdomar. Ersättningen betalades ut enligt en resultatbaserad trappa: ett grundarvode som motsvarade 40 procent av maxbeloppet betalades ut direkt när den arbetssökande övergick till den privata aktören. Om den arbetssökande fick ett varaktigt arbete betalades ytterligare 30 procent ut. De resterande 30 procenten betalades ut om den arbetssökande behöll arbetet i tre månader.

Offentlig upphandling och resultatbaserad ersättning

De privata aktörerna valdes ut genom offentlig upphandling. I upphandlingen bedömdes anbuden efter företagets tidigare erfarenhet inom området, planerade arbetsmetoder och offererat pris. För varje kombination av målgrupp och region anlätades två olika privata aktörer. Vissa aktörer anlätades dock för flera regioner och målgrupper, vilket gjorde att de privata utförarna totalt sett bestod av fyra olika företag.⁹

Ersättningen var till stor del resultatbaserad. De privata aktörerna fick olika ersättning beroende på hur väl de lyckades (se figur 1, föregående sida).

För de arbetssökande som hamnade i experimentgruppen var det frivilligt att acceptera erbjudandet om att gå till en privat aktör. De fick dock inte välja vilken privat aktör som skulle hjälpa dem. De privata företagen fick å sin sida inte neka att ta emot någon sökande. Om någon av de arbetssökande inte hade fått arbete vid insatsens slut återgick de till Arbetsförmedlingens verksamhet. Försöksverksamheten pågick i drygt ett år, från 1 juli 2007 till 31 juli 2008.

Många ville inte gå till privat aktör

Trots att upplägget var väl genomtänkt uppstod vissa svårigheter när det skulle genomföras. Försöksverksamheten inleddes med att deltagarna i försöksgruppen kallades till informationsmöten där de privata alternativen skulle presenteras. Det var dock endast omkring hälften som kom till informationsmötena, trots att frånvaro kunde medföra sanktioner i arbetslöshetsförsäkringen. Vidare var det endast 54 procent av dem som kom som accepterade erbjudandet om att få hjälp av en privat aktör. De övriga föredrog att få hjälp genom Arbetsförmedlingen. Sammantaget innebar det att av de arbetssökande som valdes ut för att erbjudas att gå till en privat aktör var det endast 28 procent som slutligen gjorde det. Totalt sett ingick 4 804 personer i studien. Av dessa valdes 2 410 ut till försöksverksamheten och av

⁹ Dessa var AcadeMedia Eductus AB, Arbetslivsresurs, AS3 och KFG. Det sistnämnda har senare gått i konkurs.

dem var det 669 personer som gick till en privat aktör.

Med en så pass liten andel finns en uppenbar risk att de utvalda som av något skäl inte gick till en privat aktör skiljer sig från dem som accepterade erbjudandet. Det finns därmed stora risker för snedvridna resultat om man direkt jämför utfall för dem som fick hjälp av en privat aktör med dem som fick hjälp av Arbetsförmedlingen. Försökets experimentella upplägg gör dock att det ändå går att jämföra de två alternativen. Den slumpmässiga fördelningen mellan två grupper där endast den ena fick erbjudandet att gå till en privat aktör gör att *möjligheten* att välja en privat aktör kan användas för att skatta effekten av att få privat arbetsförmedling i stället för offentlig. Med detta upplägg tas hänsyn till skillnader mellan de som nekade och de som accepterade erbjudandet om att gå till en privat arbetsförmedlare.¹⁰

Inga övergripande skillnader mellan privat och offentlig förmedling

Det huvudsakliga resultatet av försöksverksamheten är att det inte går att finna några tydliga skillnader mellan privat och offentlig förmedling vad gäller förmåga att få personer i arbete. Detta resultat framkom genom att man studerade effekter på sysselsättning och inkomst hos dem som valdes ut till försöksverksamheten upp till ett år efter att försöket inleddes. Författarna finner dock stöd för att de privata förmedlingarna lyckades bättre med att få utrikes födda i arbete.¹¹ Däremot finner de vissa tecken på att de privata aktörerna lyckades något sämre med att hjälpa ungdomar, men dessa skillnader är i de flesta fall inte statistiskt säkerställda.

Annat arbetssätt hos privata förmedlare

Ett av målen med att introducera privata aktörer inom den offentligt finansierade arbetsförmedlingen var att främja innovation. Den

¹⁰ Den statistiska metod som författarna använder är en så kallad instrumentvariabelansats. För mer information om den använda metoden, se Benmarker, Grönqvist och Öckert (2013).

¹¹ Se framför allt Benmarker, Grönqvist och Öckert (2013) där skattningarna har reviderats i förhållande till tidigare publikationer (Benmarker, Grönqvist och Öckert 2009).

De privata aktörerna fick olika ersättning beroende på hur väl de lyckades.

Inga övergripande skillnader mellan privat och offentlig förmedling.

De privata förmedlingarna lyckades bättre med att få ut utrikes födda i arbete.

utvärderande studien visar också att det fanns skillnader mellan de privata och de offentliga förmedlingarna när det gällde arbets sätt. Alla deltagare, inklusive de i kontrollgruppen, har i samband med försöksverksamheten fått besvara två enkäter. Den första skickades ut i början av insatsen och den andra tre månader efter längsta möjliga vistelsetid hos en privat aktör, vilket innebar sex månader efter att insatsen inleddes för ungdomar och nio månader för övriga grupper. Svarsandelen var över 60 procent för den första enkäten och över 70 procent för den andra.¹²

Av enkät svaren framgår att de arbets sökande som var hos privata aktörer träffade sin arbetsförmedlare betydligt mer än vad de som gick till Arbetsförmedlingen gjorde. I genomsnitt träffade de privata aktörerna de arbetssökande i en timme och 40 minuter per vecka, medan motsvarande siffra hos Arbetsförmedlingen endast var 20 minuter. De privata arbetsförmedlarna hade även tätare kontakt med de arbetssökande. Författarna till studien drar slutsatsen att arbetssökande som fick hjälp av privata aktörer därmed fick mer information om lediga arbeten och mer stöd i att förbättra sitt jobbsökande, såsom hjälp med att skriva CV och att förbereda sig inför intervjuer. Enkätundersökningen visar också att de arbetssökande som fick hjälp av privata aktörer var nöjdare med den hjälp de fick än vad de som var kvar hos Arbetsförmedlingen var.

Svårt att mäta kostnader

En viktig fråga är vilka resultat de privata och offentliga aktörerna uppnådde i förhållande till de kostnader som insatserna innebar. Att mäta kostnaderna är dock svårt. Arbetsförmedlingen har själv framhållit att det är svårt att identifiera vilka kostnader som uppkommit till följd av att kompletterande aktörer införts. Det är också svårt att veta vilka kostnader som skulle ha tillkommit i organisationen även utan dessa.¹³ Det har dessutom visat sig vara svårt att bestämma vad de tjänster som de kompletterande aktö-

erna i dag utför kostade före införandet, när de erbjöds av Arbetsförmedlingen. Även om sådana problem finns borde det gå att lägga upp experiment så att även skillnader i kostnader kan utvärderas. I den här studien har författarna inte haft tillgång till den här typen av information. De har heller haft tillgång till de privata utförarnas faktiska kostnader och i studien görs inte någon analys av kostnaderna.

Studie 2: Privata alternativ vid rehabilitering

Den andra studien som presenteras här handlar om ett försök att introducera privata alternativ inom arbetslivsinriktad rehabilitering, det vill säga insatser som är riktade till långtidssjukskrivna personer som saknar arbete eller inte förmår återgå till sin tidigare arbetsplats. Det är Försäkringskassan som utreder den arbetslöses behov av rehabilitering och som ger administrativt och finansiellt stöd. Arbetsförmedlingen ansvarar för själva rehabiliteringsåtgärderna, som kan pågå i upp till ett år. Åtgärderna kan bestå i vägledning, arbetspraktik och hjälp med att söka arbete.

Bakgrunden till studien är att regeringen 2008 gav Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med privat tillhandahållen arbetslivsinriktad rehabilitering som alternativ till Arbetsförmedlingens verksamhet. Syftet var att främja innovation och individanpassning av rehabiliteringen, och att i förlängningen få fler personer i arbete. Försöket pågick mellan 2008 och 2010 i fyra regioner: Stockholms län, Västra Götaland, Dalarna och Västerbotten. Målgruppen var personer som hade erhållit sjukpenning i mer än två år eller erhöll tidsbegränsad sjukersättning, var arbetslösa eller oförmögna att återgå till sitt arbete, samt bedömdes vara i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering.

Offentlig upphandling med förutbestämda kriterier

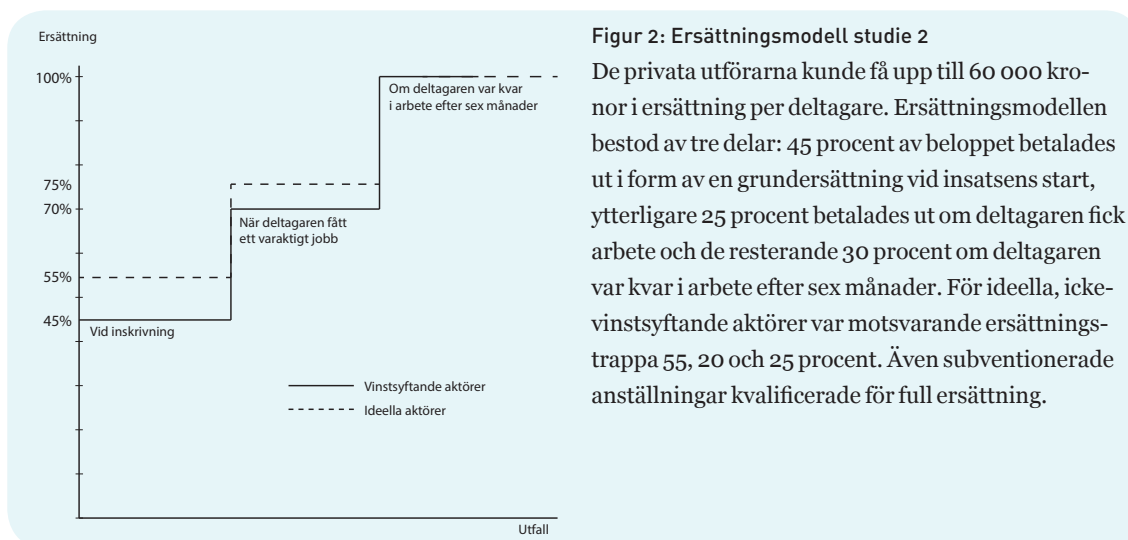
De privata aktörer som anlätades kontrakterades efter offentlig upphandling. Upphandlingen skedde utifrån ett antal förutbestämda kriterier.

De arbetssökande som fick hjälp av privata aktörer var nöjdare med den hjälp de fick än vad de som var kvar hos Arbetsförmedlingen var.

Syftet var att främja innovation och individanpassning av rehabiliteringen, och i förlängningen få fler personer i arbete.

¹² Svarsandelarna avser efter telefonuppföljning. Författarna finner inga systematiska skillnader mellan svarande och bortfall.

¹³ Arbetsförmedlingen (2013b).

Figur 2: Ersättningsmodell studie 2

De privata utförarna kunde få upp till 60 000 kronor i ersättning per deltagare. Ersättningsmodellen bestod av tre delar: 45 procent av beloppet betalades ut i form av en grundersättning vid insatsens start, ytterligare 25 procent betalades ut om deltagaren fick arbete och de resterande 30 procent om deltagaren var kvar i arbete efter sex månader. För ideella, icke-vinstsyftande aktörer var motsvarande ersättnings-trappa 55, 20 och 25 procent. Även subventionerade anställningar kvalificerade för full ersättning.

Dessa kriterier avsåg erbjudna tjänster, graden av individualisering, arbetsmarknadsrelevans, metod, grad av innovation samt personalens kompetens. I likhet med försöksverksamheten med privat arbetsförmedling var ersättningen resultatbaserad med tre nivåer (se figur 2).

Det var två separata upphandlingar som genomfördes: en riktad mot privata företag och en mot ideella aktörer. Det senare avser aktörer som inte har vinstintresse som främsta drivkraft, men som är fristående från den offentliga sektorn. De drivs huvudsakligen i form av föreningar, kooperativ, stiftelser eller liknande.¹⁴ Ersättningsmodellerna skilde sig något mellan de två aktörskategorierna, där de ideella aktörerna fick en högre initial ersättning, vilket framgår i figur 2.

Rehabiliteringen skulle pågå på heltid under maximalt ett års tid. Totalt sett upphandlades 1 770 rehabiliteringsplatser, vilka tillhandahölls av 20 olika aktörer. Antalet aktörer varierade mellan olika regioner och vissa aktörer ingick i fler än en region. I Stockholm fanns för deltagarna 11 aktörer att välja bland, i Västra Götaland 9, i Dalarna 6 och i Västerbotten 3. I alla regioner fanns både privata företag och ideella aktörer att välja mellan.

Möjlighet att välja bland privata aktörer

Försäkringskassan rekryterade 4 090 personer som tillhörde den aktuella målgruppen. I lik-

¹⁴ För mer information om uppdelningen i privata företag och ideella aktörer, som i försöksverksamheten och i studien benämns "sociala aktörer", se Jönsson och Skogman Thoursie (2012b) och Malmö högskola (2010).

het med den tidigare presenterade studien delades de slumpmässigt in i två grupper: en experimentgrupp och en kontrollgrupp. De som hamnade i experimentgruppen fick möjlighet att välja bland de privata aktörerna i regionen. Som underlag fick de informationsblad som de privata aktörerna själva hade tagit fram. De kunde även avstå från att välja en privat aktör och blev i så fall hänvisade till rehabilitering genom Arbetsförmedlingen. Den här försöksverksamheten skiljer sig alltså i förhållande till den tidigare presenterade studien genom att deltagarna här hade möjlighet att välja mellan olika privata utförare. Det var 2 131 deltagare som erbjöds rehabilitering i privat regi och av dem accepterade 1 730 eller 81 procent erbjudandet. Kontrollgruppen bestod av 1 959 personer som alla fick rehabilitering från Arbetsförmedlingen.

I den här försöksverksamheten var det således en större andel som var intresserade av att få hjälp av en privat aktör än vad som var fallet i försöket med privata arbetsförmedlare. Visserligen var det en inte obetydlig andel som tackade nej till att få rehabilitering av en privat aktör, men de flesta accepterade erbjudandet. På motsvarande sätt som i den föregående studien gör den slumpmässiga fördelningen i en experimentgrupp respektive en kontrollgrupp att de två grupperna är jämförbara. Tack vare detta upplägg kan, som nämnts tidigare, *möjligheten* att välja en privat aktör användas för att skatta effekten av *att få* privat rehabilitering

Rehabiliteringen skulle pågå på heltid under maximalt ett års tid.

I alla regioner fanns både privata företag och ideella aktörer att välja mellan.

i stället för offentlig.¹⁵

Privata aktörer lyckades inte bättre

Under perioden då rehabilitering pågick var de privata aktörerna något sämre på att få personer i arbete än vad Arbetsförmedlingen var. Författarna nämner att en förklaring kan vara att den privata rehabiliteringen i genomsnitt pågick under längre tid. Efter ett år, då deltagarna förväntades ha avslutat sin rehabilitering, fanns dock inga statistiskt säkerställda skillnader mellan privat och offentlig rehabilitering när det gäller hur väl de lyckades med att få personer i arbete (se figur 3).

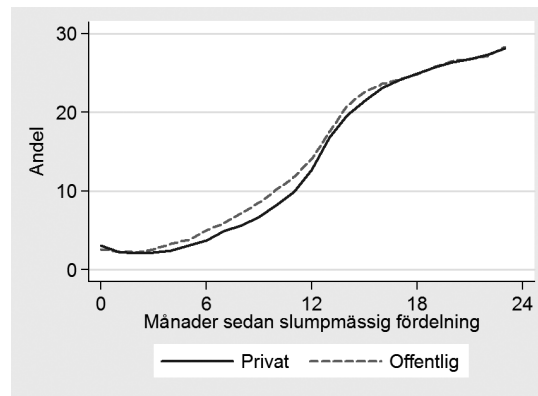
Det fanns dock vissa andra skillnader, till exempel lyckades privata aktörer placera en större andel deltagare i nystartsjobb, medan den offentliga rehabiliteringen i högre grad ledde till att deltagarna fick arbete med lönebidrag.¹⁶ Den skillnaden är inte förvånande då det för att få lönebidrag krävs en bedömning av arbetsförmåga och den bedömningen görs av Arbetsförmedlingen. Författarna konstaterar dock att den genomsnittliga subventionen för nystartsjobb och lönebidrag var likartad, och att de ekonomiska följderna av skillnaden därmed var begränsade.

Inga stora kostnadsskillnader

Laun och Skogman Thoursie gör även en jämförelse mellan kostnader för privat respektive offentlig arbetslivsinriktad rehabilitering. Jämförelsen är visserligen ganska grov, men den kommer fram till att det inte är några större skillnader i kostnader. Den genomsnittliga kostnaden per deltagare beräknas till 24 000 kronor för både privat och offentlig rehabilitering. Då har både upphandlingskostnader och faktiska utbetalningar räknats med

¹⁵ Forskarna använder sig precis som i studien av privat arbetsförmedling av en så kallad instrumentvariabelansats, där den ursprungliga slumpmässiga fördelningen utnyttjas för att skatta effekten av att gå till en privat aktör. För en mer ingående beskrivning, se Jönsson och Skogman Thoursie (2012a).

¹⁶ Nystartsjobb innebär att arbetsgivaren kan få ekonomisk ersättning för att anställa någon som har varit utan arbete en längre tid eller är ny i Sverige. Det inkluderar bland annat personer som fått sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning eller aktivitetsersättning. Lönebidrag kan betalas ut till arbetsgivaren om den anställer en person med rätt kompetens men med nedsatt arbetsförmåga. Bidraget är tänkt att kompensera för anpassningar av arbetet och arbetsplatsen.

Figur 3: Andel i arbete efter rehabiliteringens start.

för de privata aktörerna. I den offentliga rehabiliteringen räknas såväl förvaltningskostnader som kostnader för rehabiliteringsinsatser med. Forskarna har inte haft tillgång till de privata utförarnas faktiska kostnader för insatserna. Den grova uppskattning som de gör tyder på att om det finns kostnadsskillnader mellan privat och offentlig utförd rehabilitering så är de i varje fall inte stora.

Forskarna fastslår att de inte kan konstatera några skillnader mellan privat och offentligt tillhandahållen rehabilitering för att få personer i arbete upp till två år efter inledd insats. Av detta drar de slutsatsen att den studerade försöksverksamheten tyder på att det inte finns några stora effektivitetsvinster av att införa privat tillhandahållen arbetslivsinriktad rehabilitering eftersom privata aktörer inte verkar vara mer effektiva än Arbetsförmedlingen.

Samtidigt bör det påpekas att studien inte fångar eventuella effektivitetsförbättringar hos Arbetsförmedlingen till följd av försöksverksamheten. Det är möjligt att försöket fick de berörda lokalkontoren att anstränga sig hårdare och förbättra effektiviteten. Detta skulle i sin tur kunna medföra en ökad effektivitet totalt sett, även om inga skillnader i utfall mellan privat och offentlig arbetsförmedling kan konstateras.

Det förtjänar att nämnas att författarna inte är säkra på att den studerade rehabiliteringen i sig skapar bättre förutsättningar för arbete. De konstaterar därför att det är möjligt att de personer som kom i arbete efter rehabiliteringen kunde ha gjort så även utan den insatsen, oavsett vilken typ av aktör som genomfört den.

Inga statistiskt säkerställda skillnader mellan privat och offentlig rehabilitering när det gäller hur väl de lyckades med att få personer i arbete.

Om det finns kostnadsskillnader mellan privat och offentligt utförd rehabilitering så är de i varje fall inte stora.

Sammanfattande slutsatser

I den här skriften har två studier av privata aktörer inom arbetsmarknadsområdet presenterats. Även om studierna avser olika sorters insatser riktade mot olika målgrupper har de en hel del gemensamt. Först och främst är de ovanliga genom att de har en experimentell ansats. Genom att slumpmässigt fördela personer i en experimentgrupp och en kontrollgrupp skapas möjligheter att uttala sig om effekter med en helt annan säkerhet än vad som annars skulle vara fallet. Det har tidigare konstaterats att kunskaperna om effekter av konkurrensutsättning och privatisering av välfärdstjänster är mycket begränsade. Då dessa tjänster är samhällsviktiga och avser mycket betydande belopp vore det önskvärt att reformer i möjligaste mån föregås av försök som är upplagda på ett sådant sätt att utvärdering främjas, samt att tillräckliga resurser avsätts för genomförande av systematiska utvärderingar.

Mot den bakgrunden är det lovt att försöksverksamheter med sådan ansats har använts inom arbetsmarknadspolitikens område. Förhoppningsvis kan detta tjäna som föredöme i framtida studier och inom andra områden.

Fler studier om olika delgrupper vore bra

I båda studierna som presenteras här dras slutsatsen att det inte finns några övergripande skillnader i utfall mellan privata och offentliga aktörer. I studien av privat arbetsförmedling kunde dock skillnader konstateras för vissa grupper. Det gäller framför allt utrikes födda, vilka i högre grad fann arbete när de fick hjälp av en privat aktör. Forskarna fann däremot vissa tecken på att privata aktörer lyckades sämre med ungdomar, även om effekterna i de flesta fall inte var statistiskt säkerställda. Då dessa båda grupper i försöksverksamheten var förhållandevis små vore det av intresse med ytterligare studier om skillnader inom olika delgrupper.

Har insatserna över huvud taget någon effekt?

När det gäller arbetslivsinriktad rehabilitering har inte forskningen på området funnit något tydligt stöd för att den skulle vara effektiv över

huvud taget.¹⁷ Om behandlingen i sig inte ökar sannolikheten att komma i arbete är det inte konstigt om det inte finns någon skillnad i utfall mellan privata och offentliga aktörer.

Andra resultat på längre sikt?

Om det fanns stora effektivitetsvinster med att föra över verksamhet till privat regi hade man förväntat sig att de skulle framträda tydligare i studierna, men så är alltså inte fallet. I varje fall tycks inte sådana skillnader uppträda på kort sikt. På längre sikt är det möjligt att andra resultat skulle kunna uppstå. Exempelvis kan man tänka sig att de privata aktörer som inte tidigare arbetat med dessa verksamhetsområden skulle kunna förbättra sina resultat på sikt genom ökad erfarenhet. En annan möjlighet är att ryktet om framgångsrika privata utförare sprider sig efter ett tag. Det skulle kunna påverka deltagarna i den försöksverksamhet där det rådde konkurrens mellan de privata aktörerna genom att deltagarna hade möjlighet att välja. Detta skulle i sin tur kunna bidra till en mer effektiv rehabilitering.

Å andra sidan kan man anta, som författarna också framhåller, att det fanns incitament för de privata företagen att särskilt satsa på dessa försöksverksamheter eftersom ett lyckat utfall skulle kunna innebära att en ny marknad öppnades för dem. Det är därför möjligt att utfallet för de privata utförarna skulle kunna försämrats när försöksverksamheten övergår i en mer etablerad fas. Sådana potentiella långsiktiga effekter ligger utanför de studier som har presenterats här.

Det är också möjligt att försöksverksamheterna fick de offentliga aktörerna att arbeta mer effektivt då deras resultat skulle komma att jämföras med privata aktörers resultat. Detta studeras inte i de studier som tas upp här. Oavsett om så var fallet är själva möjligheten att kunna jämföra värdefull. Genom att jämföra olika aktörers resultat kan man få ett relativt mått på hur pass effektiv verksamheten är.

De här presenterade studierna har båda slutsatsen att det inte finns några övergripande skillnader i utfall mellan privata och offentliga aktörer.

Genom att jämföra olika aktörers resultat kan man få ett relativt mått på hur pass effektiv verksamheten är.

¹⁷ I forskningen finns inte tydliga stöd för att arbetslivsinriktad rehabilitering verkligen är effektiv. För en mer ingående diskussion om detta, se Johansson m.fl. (2011).

Individanpassningens betydelse

Vid sidan om effektivitet fanns andra argument för introduktion av privata aktörer, bland annat att de kan bidra med innovation och individanpassning. Studien av privat arbetsförmedling ger visst stöd för att sådana mål uppnåddes. De privata arbetsförmedlarna valde ett annat arbetssätt, de träffade de arbetssökande oftare och under längre tid än vad de offentliga arbetsförmedlarna gjorde. Att de privata aktörerna lyckades bättre med att få utrikes födda i arbete skulle kunna bero på bättre individanpassning. Även det faktum att de arbetssökande som gick till de privata arbetsförmedlarna var något nöjdare med den hjälp de fick talar för att dessa var bättre på att individanpassa sina tjänster.

När det gäller studien av privat arbetslivsinriktad rehabilitering så ingick ingen utvärdering av deltagarnas erfarenheter. Malmö högskola har dock gjort en sådan utvärdering genom intervjuer med privata och offentliga aktörer, samt en enkät till deltagarna.¹⁸ Intervjuerna ger stöd för att privata och offentliga aktörer valde lite olika arbetssätt även inom det försöket. Tyvärr svarade endast 34 procent av deltagarna på enkäten, vilket gör att resultaten bör tolkas med viss försiktighet. Svaren tyder dock på att deltagarna upplevde kvaliteten och effekterna av insatserna ungefär lika oavsett om de fick privat eller offentlig rehabilitering. De allra flesta som fick välja privat aktör upplevde den möjligheten som positiv.

Icke-ekonomiska aspekter

När privata alternativ införs i offentligt finansierad verksamhet behöver även andra aspekter, utöver de ekonomiska, beaktas. De studier av arbetsmarknadspolitiska reformer som har genomförts har framför allt undersökt reformernas effektivitet.¹⁹ Hur införande av privata aktörer inom arbetsförmedling och andra områden påverkar demokratiska värden och rättstatens funktionssätt har inte fått samma uppmärksamhet.²⁰ Det finns farhågor om att ett ökat användande av privata aktö-

rer skulle kunna minska insynen i den offentligt finansierade verksamheten. Dessutom ska Arbetsförmedlingen inte bara hjälpa arbetslösa att finna arbete, den har även en kontrollfunktion och är skyldig att underrätta den arbetslösandes arbetslöshetskassa om han eller hon inte uppfyller grundvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) är den statliga myndighet som utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen. IAF har vid upprepade tillfällen riktat kritik mot hur kontrollfunktionen hanteras när Arbetsförmedlingen genom avtal lägger ut en del av sin verksamhet på privata aktörer.²¹

Dagsläge och framtid

Den försöksverksamhet med kompletterande aktörer som inleddes 2007 utökades under 2008 och blev en del av Arbetsförmedlingens ordinarie tjänsteutbud. Detta alltså innan försökens utfall hade utretts och fastställts. Arbetsförmedlingen bedömer själv att kompletterande aktörer i dag är en del i myndighetens tjänsteutbud i hela landet. De insatser som ligger inom den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga har likheter med den här studerade försöksverksamheten med privat arbetsförmedling. Inom dessa områden är kompletterande aktörer numera ett betydande inslag. Det gäller från och med 2012 även inom arbetslivsinriktad rehabilitering.²²

En annan studie av kompletterande aktörer inom jobb- och utvecklingsgarantin som Arbetsförmedlingen själv har genomfört gav liknande resultat som dem som har presenterats här.²³ Arbetsförmedlingens studie baseras dock inte på ett randomiserat fältexperiment. Den utnyttjar i stället det faktum att kompletterande aktörer introducerades vid olika tidpunkter i olika delar landet. Slutsatsen i studien är att det inte finns några varaktiga skillnader mellan privata och offentliga arbetsförmedlare när det gäller förmågan att få personer i arbete.

Arbetsförmedlingen började under 2011 att

De privata arbetsförmedlarna valde ett annat arbetssätt där de träffade de arbetssökande oftare och under längre tid.

De allra flesta som fick möjligheten att välja privat aktör upplevde den valmöjligheten som positiv.

Det finns farhågor om att ett ökat användande av privata aktörer skulle kunna minska insynen i den offentligt finansierade verksamheten.

18 Malmö högskola (2010).

19 Lundin (2011).

20 För en mer generell diskussion kring detta, se Blomqvist och Rothstein (2000).

21 IAF (2009, 2012).

22 Arbetsförmedlingen (2013a)

23 Harkman, Mikkonen och Okeke (2010).

upphandla tjänster genom Lagen om valfrihets-system (LOV), vilket innebär att den arbetssökande själv kan välja bland olika privata aktörer. Under 2012 har myndigheten gått vidare med sitt arbete med valfrihetssystem genom att för varje tjänst avgöra om den är lämplig att upphandla i ett valfrihetssystem eller inte.

Införandet av kompletterande aktörer har för Arbetsförmedlingen inneburit att ett stort antal leverantörer behöver kvalitetssäkras och administreras. Arbetsförmedlingen har själv framhållit att dess verksamhet i större utsträckning än tidigare utgörs av beställningar, upphandlingar och utformning av kontrakt och ersättningsmodeller.²⁴ Samtidigt har man anfört att privata aktörer kan hjälpa till när interna resurser saknas för att själv hantera alla arbetssökande.²⁵ Ett system med kompletterande aktörer kan på så vis fylla en roll när det gäller att möta snabba konjunkturförändringar, då det finns behov av att på kort tid anpassa verksamheten efter kraftiga förändringar av antalet arbetssökande. Detta är dock ett annat argument än de som vanligen har använts för att motivera introduktion av privata aktörer inom arbetsförmedling.

Kompletterande aktörer har nu under ett antal år spelat en förhållandevis stor roll vid utförandet av offentligt finansierade arbetsmarknadsinsatser. Med tanke på de förändringar som skett och fortfarande sker på området är det önskvärt att ytterligare utvärderingar görs, och att resultaten från befintliga studier följs upp och används när framtida reformer genomförs och nya åtgärder vidtas.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2013a).

Arbetsförmedlingens återrapporering. Kompletterande aktörer. Stockholm: Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen (2013b).

Arbetsmarknadsrapport 2013. Stockholm: Arbetsförmedlingen.

Benmarker, Helge, Erik Grönqvist och

Björn Öckert (2009). *Betalt efter resul-*

tat – utvärdering av försöksverksamhet med privata arbetsförmedlingar, rapport 2009:23, Uppsala: IFAU.

Benmarker, Helge, Grönqvist Erik och Björn Öckert (2013). "Effects of Contracting Out Employment Services: Evidences from a Randomized Experiment", *Journal of Public Economics*, vol. 98, sid. 68-84.

Blomqvist, Paula och Bo Rothstein (2000).

Välfärdsstatens nya ansikte. Demokrati och marknadsreformer inom den offentliga sektorn. Stockholm: Agora.

Daunfeldt, Sven-Olof och Stefan Fölster (2013).

"Experiment med välfärden", *Ekonomisk Debatt*, årg. 41, nr 2, sid. 16-27.

Harkman, Anders, Maria Mikkonen och

Susanna Okeke (2010). *En utvärdering av kompletterande aktörer inom jobb- och utvecklingsgarantin.* Working paper 2010:2. Stockholm: Arbetsförmedlingen.

Hartman, Laura (red) (2011). *Konkurrensens konsekvenser: Vad händer med svensk välfärd?* Stockholm: SNS Förlag.

IAF (2009). *Kompletterande aktörer. Uppfylls villkoren i arbetslöshetsförsäkringen i Arbetsförmedlingens samarbete med privata arbetsförmedlingar?* Rapport 2009:5. Katrineholm: IAF.

IAF (2012). *Arbetsförmedlingens kontrollfunktion i samarbetet med kompletterande aktörer.* Rapport 2012:4. Katrineholm: IAF.

Johansson, Per, Eshat Aydin, Sisko

Bergendorff, Nina Granqvist, Malin Josephson och Inger Sohlberg (2011). *Arbetslivsinriktad rehabilitering.*

Underlagsrapport nummer 7 till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (SOU 2010:04).

Jönsson, Lisa och Peter Skogman Thoursie (2012a). *Does Privatisation of Vocational Rehabilitation Improve Labour Market Opportunities? Evidence from a Field Experiment in Sweden*, working paper 2012:2, Uppsala: IFAU.

Jönsson, Lisa och Peter Skogman Thoursie (2012b). *Kan privatisering av arbetslivsinriktad rehabilitering öka återgång i arbete?*, rapport 2012:3, Uppsala: IFAU.

Laun, Lisa och Peter Skogman Thoursie (2013).

Med tanke på de förändringar som skett och fortfarande sker på området är det önskvärt att ytterligare utvärderingar görs.

²⁴ Arbetsförmedlingen (2013b).

²⁵ Arbetsförmedlingen (2013b).

- ”Kan privatisering av arbetslivsinriktad rehabilitering öka återgång i arbete?”, *Ekonomisk Debatt*, årg. 41, nr 3, sid. 48-54.
- Liljeberg, Linus, Sara Martinsson och Jonas Thelander (2013). *Vad innebär det att bli coachad? En utvärdering av jobbcoachningen vid Arbetsförmedlingen*. Rapport 2012:24, Uppsala: IFAU.
- Lundin, Martin (2011). ”Arbetsmarknadspolitik – om privata komplement till arbetsförmedlingen”, i Laura Hartman (red.) *Konkurrensens konsekvenser: Vad händer med svensk välfärd?* Stockholm: SNS Förlag.
- Malmö högskola (2010). *Samma på olika vis. En jämförande utvärdering av försöksverksamheten med alternativa insatser för långtidssjukskrivna*. Malmö: Enheten för kompetensutveckling och utvärdering, Malmö högskola.
- Riksrevisionen (2006). *Den offentliga arbetsförmedlingen*. RIR 2006:22. Stockholm: Riksrevisionen.